

Vydáno dne 27. července 2005

O b s a h :

ČÁST OZNAMOVACÍ

12. Úřední sdělení České národní banky ze dne 14. července 2005 o vydání metodiky k vybraným povinnostem podle zákona č. 61/1996 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti, určené pro nebankovní devizová místa s devizovou licencí

Třídící znak							
2	1	2	0	5	6	2	0

ÚŘEDNÍ SDĚLENÍ
ČESKÉ NÁRODNÍ BANKY
ze dne 14. července 2005

o vydání metodiky k vybraným povinnostem podle zákona č. 61/1996 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti, určené pro nebankovní devizová místa s devizovou licencí

Česká národní banka, jako orgán provádějící kontrolu plnění některých povinností podle zákona č. 61/1996 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a o změně a doplnění souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon proti legalizaci výnosů z trestné činnosti“) u bank a dalších povinných osob, kterým uděluje devizové licence, vydává metodiku určenou nebankovním devizovým místům s devizovou licencí k povinnostem podle zákona proti legalizaci výnosů z trestné činnosti.

Česká národní banka doporučuje nebankovním devizovým místům s udělenou devizovou licencí postupovat podle této metodiky.

Vrchní ředitel
prof. Ing. Robert Holman, CSc. v.r.

Příloha

Sekce řízení rizik a podpory obchodů
Odpovědný zaměstnanec:
JUDr. Gabriela Jakubcová, tel: 224 414 445

Metodika pro nebankovní devizová místa k vybraným povinnostem podle zákona č. 61/1996 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti

1. Oblast boje proti praní špinavých peněz a financování terorizmu

Problematika boje proti praní špinavých peněz a financování terorizmu v poslední době nabývá na významu v celosvětovém měřítku. Vlády jednotlivých států věnují této oblasti zvýšenou pozornost a rozvíjí mezinárodní spolupráci. Zásady boje proti praní špinavých peněz a financování terorizmu formulují mezinárodní instituce jako je např. mezivládní organizace „Financial Action Task Force“, jejíž „40 doporučení“ (40 Recommendation) se stalo základním dokumentem určujícím způsob implementace zásad boje proti praní špinavých peněz a financování terorizmu jednotlivými státy či finančními institucemi.

Základní legislativní rámec boje proti praní špinavých peněz a financování terorizmu je v České republice dán zákonem č. 61/1996 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a o změně a doplnění souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon proti praní peněz“ nebo „zákon“). Zákon definuje základní pojmy jako např. legalizace výnosů z trestné činnosti, podezřelý obchod, stanoví okruh osob podléhajících tomuto zákonu (tzv. povinné osoby) a jejich povinnosti.

Aktuální informace k této oblasti lze najít na webových stránkách Ministerstva financí www.mfcr.cz pod odkazem „tržní regulace“, „boj proti praní peněz.“ Ze zahraničních zdrojů je zde uveden např. seznam zemí, které vůbec neuplatňují opatření proti praní peněz ve smyslu § 1a odst. 6 písm. h) zákona; seznam sankcionovaných subjektů a osob ve smyslu § 1a odst. 6 písm. f) a g) zákona a odkazy na mezinárodní organizace vydávající doporučení v oblasti boje proti praní špinavých peněz a financování terorizmu. Z domácích zdrojů lze najít např. legislativní základnu v této oblasti a stanoviska k výkladu zákona. Česká národní banka (dále jen „ČNB“) doporučuje nebankovním devizovým místům tyto stránky pravidelně sledovat.

2. Účel a působnost metodiky

Nebankovní devizová místa jsou podle § 1a odst. 7 písm. a) zákona proti praní peněz povinnými osobami podle tohoto zákona. Dozorovým orgánem nad dodržováním zákona devizovými místy je Ministerstvo financí (dále jen „MF“) a ČNB.

Metodika nepodává vyčerpávající výčet povinností, které musí devizová místa dodržovat. Účelem je vyjasnit rozdělení pravomocí mezi ČNB a MF, napomoci nebankovním devizovým místům k lepší informovanosti a nastínit základní způsob kontroly ze strany ČNB.

Metodika je určena nebankovním devizovým místům, kterým byla udělena devizová licence ČNB. Metodika má doporučující charakter a neobsahuje výčet všech povinností devizových míst podle zákona proti praní peněz.

3. Rozdělení pravomocí při kontrole dodržování zákona

Novelizací zákona proti praní špinavých peněz, provedenou zákonem č. 284/2004 Sb., došlo s účinností od 1.9.2004 k přesunu některých pravomocí nad dodržováním zákona z MF na ČNB. ČNB provádí kontrolu plnění povinností podle zákona proti praní peněz u nebankovních devizových míst, kterým udělila devizovou licenci¹. Kontrola plnění povinností zákona u devizových míst, která nemají devizovou licenci a provádí nákup cizí měny na základě koncesní listiny pro směnářenskou činnost je nadále v působnosti MF.

Povinnost devizových míst doručit systém vnitřních zásad, postupů a kontrolních opatření k naplnění povinností stanovených zákonem proti praní peněz (dále jen „systém vnitřních zásad“) ve smyslu § 9 předmětného zákona zůstala zachována a plní se vůči MF.

Kontrola ze strany ČNB není zaměřena na odhalování podezřelých obchodů a jejich šetření, to provádí MF prostřednictvím Finančního analytického útvaru (dále jen „FAÚ“), ale na zjišťování, zda devizové místo přijalo a uplatňuje v rámci své vnitřní organizace taková opatření, která zamezují legalizaci výnosů z trestné činnosti nebo toto riziko minimalizují.

V případě, že ČNB v rámci své kontrolní činnosti zjistí, že devizové místo uskutečnilo podezřelý obchod, má zákonnou povinnost o tom informovat FAÚ.

Za neplnění zákonných povinností jsou oprávněny jak ČNB, tak MF devizovému místu udělit sankci nebo nápravní opatření v souladu s § 12 zákona.

4. Kontrola ze strany ČNB

Kontrola ze strany ČNB je prováděna výhradně formou „kontroly na místě“. Vztahy mezi ČNB a kontrolovanými osobami se při kontrole plnění povinností vyplývajících ze zákona proti praní peněz řídí zákonem č. 552/1991 Sb., o státní kontrole. Kontrola plnění povinností podle zákona je zpravidla spojena s kontrolou dodržování devizových předpisů.

Kontrola ze strany ČNB je zaměřena na následující oblasti:

- identifikaci klienta,
- uchování stanovených údajů,
- plnění oznamovacích povinností,
- povinnost odkladu splnění příkazu,
- pravidelné školení zaměstnanců,
- vypracování systému vnitřních zásad.

Níže uvedená část metodiky popisuje některé povinnosti devizových míst vyplývající ze zákona proti praní špinavých peněz (jsou rozlišena kurzívou), uvádí základní doporučení jak dostát zákonným požadavkům a zaměření kontrol ze strany ČNB.

4.1 *Systém vnitřních zásad a školící programy*

V souladu s § 9 odst. 1 zákona mají devizová místa povinnost zavést a uplatňovat odpovídající postupy vnitřní kontroly a komunikace za účelem naplnění povinností stanovených zákonem a písemně vypracovat v rozsahu platných povolení či oprávnění k činnostem podléhajícím

¹ ČNB provádí kontrolu podle tohoto zákona i u bank, tato metodika je však adresována pouze nebankovním devizovým místům

působnosti zákona proti praní peněz systém vnitřních zásad, postupů a kontrolních opatření k naplnění povinností stanovených tímto zákonem (dále jen "systém vnitřních zásad").

Povinnosti devizových míst podle § 9 zákona proti praní peněz v sobě zahrnují následující podoblasti:

- komunikace devizového místa s ministerstvem,
- vnitřní zásady,
- školení zaměstnanců,
- vnitřní kontrola.

4.1.1 Komunikace s ministerstvem

Devizové místo je v souladu s § 9 odst. 2 zákona povinno určit osobu, jejíž pracovní náplní je zajišťování průběžného styku s ministerstvem a plnění oznamovací povinnosti o podezřelých obchodech podle § 4 zákona, pokud tyto činnosti nebude zajišťovat přímo statutární orgán. O určení takovéto osoby je devizové místo povinno neprodleně informovat FAÚ MF.

ČNB při kontrolách prověřuje, zda kontrolovaná osoba určila konkrétního zaměstnance nebo pověřila statutární orgán a zda tyto činnosti určený zaměstnanec nebo statutární orgán skutečně vykonává.

4.1.2 Systém vnitřních zásad

Systém vnitřních zásad představuje písemně vypracovaný vnitřní předpis, který obsahuje zejména následující (§ 9 odst. 3 zákona):

a) podrobný demonstrativní výčet znaků podezřelého obchodu.

Popisy jednotlivých znaků podezřelých obchodů mají být přizpůsobeny konkrétním podmínkám a činnosti devizového místa. Níže je uvedeno několik typických znaků podezřelých obchodů, které se mohou vyskytovat v praxi devizových míst. Pokud má obchod pouze některý z podezřelých znaků, nemusí se vždy jednat o podezřelý obchod. Obchody je nutno posuzovat případ od případu.

Typické znaky podezřelých obchodů při nákupu/prodeji cizí měny v hotovosti:

- klient disponuje neobvykle vysokou částkou hotovosti, která nekoresponduje s jeho vzhledem nebo vystupováním;
- klient pravidelně směňuje vysoké částky;
- klienti, kteří přicházejí společně a samostatně mění vysoké částky těsně pod hranicí identifikace;
- klient je doprovázen jinou osobu a je sledován;
- klient se snaží realizovat po sobě následující transakce těsně pod hranicí povinnosti identifikace (100.000,- Kč);
- opakující se inkasa cestovních šeků, které byly před krátkou dobou nakoupeny;
- klient, který se zdráhá identifikace když je o to požádán;
- směna velkého množství bankovek cizí měny s nízkými nominálními hodnotami;
- výměna bankovek cizí měny s nízkou nominální hodnotou na bankovky s vysokou nominální hodnotou.

Typické znaky podezřelých obchodů při bezhotovostním nákupu/ prodeji cizí měny:

- nákupy a prodeje cizí měny mimo běžné zvyklosti klienta;

- klient je na seznamu sankcionovaných subjektů²;
- ze strany klienta jsou poptávány neobvyklé podmínky provedení obchodu;
- realizace obchodů, které nemají zjevný ekonomický důvod;
- transakce jsou směřované do země, která nedostatečně nebo vůbec neuplatňuje opatření proti praní špinavých peněz;
- příkaz k převodu vysoké částky do zahraničí podává jiná osoba než bývá obvyklé;
- neobvyklé úhrady ze zahraničí došlé na účet klienta nebo platby do zahraničí, pokud se vymykají běžným aktivitám klienta a klient pro ně nemá odpovídající vysvětlení či se zdráhá podat vysvětlení ohledně transakce;
- účet klienta je založen pouze pro jednu neobvyklou transakci;
- vklady hotovosti většího počtu osob jménem klienta na účet devizového místa za účelem realizace transakce;
- potenciální klient projevuje neobvyklý zájem o systém vnitřních zásad devizového místa;
- devizové místo se po uzavření smlouvy snaží klienta kontaktovat a zjistí, že udaná adresa nebo pevná telefonní linka neexistuje;
- časté odesílání větších úhrad do zahraničí nebo přijímání úhrad ze zahraničí bez zjevného ekonomického účelu.

b) způsob identifikace klienta.

Devizové místo by zde mělo popsat kdy, v jakých případech a jakým způsobem provede identifikaci klienta (blíže rozebráno níže).

c) mechanismus, který umožní údaje uchovávané podle § 3 zpřístupnit ministerstvu, (blíže rozebráno níže)

d) postup povinné osoby od zjištění podezřelého obchodu do okamžiku doručení oznámení ministerstvu tak, aby byly dodrženy lhůty stanovené v § 4 odst. 2 zákona, jakož i pravidla pro zpracování podezřelého obchodu a určení osob, které podezřelý obchod vyhodnocují.

Devizové místo by zde mělo popsat svůj systém zpracování a vyhodnocení podezřelého obchodu (včetně mechanismů sloužících k včasnému doručení oznámení o podezřelém obchodu FAÚ), jasně stanovit pravomoci a odpovědnosti osob, které se podílejí na tomto procesu (zaměstnanec určený k plnění oznamovací povinnosti a k zajišťování komunikace s FAÚ; osoba provádějící vnitřní kontrolu; osoba, která přichází do styku se zákazníky, vedoucí zaměstnanci atd.).

e) opatření, která zabrání hrozícímu nebezpečí, že bezodkladným splněním příkazu klienta by mohlo být zmařeno nebo podstatně ztíženo zajištění výnosu.

Dle § 6 zákona proti praní peněz, může povinná osoba splnit příkaz klienta týkající se podezřelého obchodu nejdříve po uplynutí 24 hodin od přijetí oznámení o podezřelém obchodu (dále jen „OPO“) FAÚ, pokud hrozí nebezpečí, že bezodkladným splněním by mohlo být zmařeno nebo podstatně ztíženo zajištění výnosu. Na odklad splnění příkazu klienta upozorní povinná osoba FAÚ v OPO.

Podle výše uvedeného se nepostupuje v případě, kdy odložení příkazu klienta není možné, například u operací prováděných platebními kartami, nebo kdy by takové odložení podle předchozího upozornění FAÚ nebo vlastních poznatků povinné osoby

² V tomto případě se vždy jedná o podezřelý obchod, seznam sankcionovaných subjektů je zveřejněn na webových stránkách MF.

mohlo zmařit šetření podezřelého obchodu; o provedení tohoto obchodu povinná osoba informuje FAÚ ihned po jeho provedení.

Povinná osoba odloží splnění příkazu klienta o 24 hodin také v případě, že o to FAÚ požádá.

Jestliže si prověření podezřelého obchodu podle odstavce 1 nebo 3 vyžádá delší dobu, může FAÚ ve lhůtě uvedené v odstavci 1 uložit povinné osobě, aby prodloužila dobu, na kterou se odkládá splnění příkazu klienta, nejdéle však na dobu 72 hodin od přijetí oznámení. Pokud FAÚ v této lhůtě povinné osobě nesdělí, že podalo trestní oznámení, povinná osoba po uplynutí lhůty příkaz klienta provede. Bylo-li trestní oznámení v této lhůtě podáno, povinná osoba provede příkaz klienta po uplynutí 3 kalendářních dnů ode dne podání trestního oznámení, pokud orgán činný v trestním řízení v této lhůtě nerozhodl o odnětí nebo zajištění předmětu podezřelého obchodu.

f) technická a personální opatření, která zajistí, aby ministerstvo mohlo vůči povinné osobě provádět v zákonných termínech úkony podle § 6 a 8.

Jedná se o úkony v rámci odkladu splnění příkazu klienta v případě podezřelého obchodu, poskytnutí informací a dokladů o splnění povinností uložených § 8 odst. 1 až 3 na požádání ministerstvu (systém vnitřních zásad).

Systém vnitřních zásad by mělo devizové místo vytvořit s ohledem na jeho velikost, organizační strukturu, vnitřní řídicí systém a rozsah devizové licence tzn., že vnitřní zásady by neměly být pouhým „opisem“ zákonných povinností, ale měly by být přizpůsobeny konkrétním podmínkám devizového místa. V průběhu kontroly bude prověřena zejména funkčnost tohoto systému, tzn. zda je nastaven takovým způsobem, který umožňuje dostatečně efektivní plnění povinností devizového místa vyplývajících ze zákona.

ČNB v rámci své kontrolní činnosti kontroluje zejména:

- zda kontrolovaná osoba disponuje systémem vnitřních zásad,
- zda je kontrolovaná osoba odeslala FAÚ (devizovým místům se doporučuje uchovat doručenkou nebo jiný doklad stvrzující odeslání systému vnitřních zásad),
- zda systém vnitřních zásad obsahuje všechny předepsané náležitosti,
- kvalita systému vnitřních zásad tzn., zda má devizové místo vnitřní zásady přizpůsobené vnitřnímu chodu organizace,
- soulad vnitřních zásad se zákonem proti praní peněz,
- ověření souladu praxe se systémem vnitřních zásad.

4.1.3. Školení zaměstnanců

V souladu s § 9 odst. 6 zákona je devizové místo povinno zajistit proškolení zaměstnanců, kteří se mohou při výkonu své práce setkat s podezřelými obchody s periodicitou nejméně jednou za 12 kalendářních měsíců. Školící programy jsou zaměřeny na způsoby zjišťování podezřelých obchodů a na uplatňování postupů podle zákona proti praní špinavých peněz.

Školení má být poskytnuto především zaměstnancům, kteří se mohou setkat s podezřelými obchody, v případě hotovostních obchodů s cizí měnou se jedná především o přepážkové zaměstnance a u bezhotovostních obchodů o zaměstnance sjednávající obchody s cizí měnou. Devizové místo by rovněž mělo zabezpečit proškolení nových zaměstnanců v účelných lhůtách. Školení může být provedeno interně nebo externí firmou, obsah školení však musí odpovídat činností a službám, které devizové místo nabízí nebo provádí. ČNB doporučuje

uchovávat záznamy o provedených školeních, jejich obsahu a seznamu účastníků školení např. ve formě zápisu ze semináře s podepsanou účastnickou listinou.

4.1.4. Vnitřní kontrola

V souladu s § 9 odst. 1 zákona mají devizová místa povinnost zavést a uplatňovat odpovídající postupy vnitřní kontroly za účelem naplnění povinností stanovených zákonem.

Zákon blíže nespecifikuje požadavky na předmět a rozsah vnitřní kontroly. U bezhotovostních obchodů by měla být vnitřní kontrola vykonávána osobou, která se přímo nepodílí na sjednávání, vypořádání obchodů či na vedení účetnictví devizového místa.

Způsob a výkon vnitřní kontroly by měl být přizpůsoben velikosti a rozsahu poskytovaných služeb devizovým místem. U bezhotovostních obchodů se jeví jako nejúčinnější přiřčení provádění vnitřní kontroly zaměřené na dodržování povinností vyplývajících ze zákona proti praní peněz k vnitřní kontrole činností souvisejících s bezhotovostními obchody. U hotovostních obchodů s cizí měnou je nutné rozlišovat účelnost takto prováděné kontroly. Hloubka prováděné vnitřní kontroly se bude lišit u devizového místa s jedním nebo dvěma zaměstnanci a devizového místa s více provozovny. ČNB tak bude v rámci kontrol přihlížet k individuálním podmínkám devizových míst.

4.2 Povinnost identifikace klienta

Kdy identifikovat klienta?

Devizová místa mají při provádění hotovostních operací s cizí měnou povinnost identifikovat klienta podle dvou různých předpisů – dle zákona proti praní peněz a dle Vyhlášky č. 434/2002 Sb., kterou se stanoví náležitosti žádosti o udělení devizové licence, předpoklady a podmínky pro provádění některých obchodů s devizovými hodnotami a postup pro nakládání s padělanými nebo pozměněnými prostředky (dále jen „Vyhláška“).

Podle Vyhlášky se v případě hotovostních obchodů identifikace provede při nákupu nebo prodeji bankovek a mincí v hodnotě přesahující částku 100.000,- Kč (§ 7 odst. 3) a v případě bezhotovostních obchodů devizové místo identifikuje klienta při uzavření písemné smlouvy před prvním provedením bezhotovostního obchodu.

Podle § 2 odst. 1 zákona proti praní peněz mají devizová místa povinnost identifikovat klienta v případě, že jsou účastníkem obchodu v hodnotě převyšující částku 15.000,- EUR. Pro určení rozhodné částky zákon stanoví, že není – li v době uzavření obchodu nebo v kterémkoliv pozdějším okamžiku přesná výše celého plnění známa, vzniká uvedená povinnost v době, kdy je zřejmé, že stanovené hranice bude dosaženo; je-li obchod uskutečněn formou opakujícího se plnění, je rozhodující součet dílčích plnění za dvanáct po sobě jdoucích měsíců.

Odst. 2 dále stanoví, že povinné osoby při vstupování do obchodního vztahu vždy identifikují jeho účastníky, pro případ devizových míst zejména jedná - li se o podezřelý obchod.

Z výše uvedeného vyplývá, že devizové místo provede identifikaci klienta v případě hotovostních obchodů s cizí měnou:

- vždy když se jedná o podezřelý obchod bez ohledu na výši směřované částky,
- v případě transakcí nad 100.000,- Kč se provede identifikace dle Vyhlášky (jméno, popř. jména, a příjmení klienta, druh, číslo, dobu platnosti a zemi vystavení průkazu jeho totožnosti),

- v případě transakcí nad 15.000,- EUR se nad rámec identifikace dle Vyhlášky provede i identifikace podle zákona proti praní špinavých peněz.

V případě bezhotovostních obchodů s cizí měnou nebo peněžních služeb provedených bezhotovostním způsobem doporučujeme provést identifikaci klienta dle zákona o praní peněz při podpisu smlouvy s klientem. Zákon o praní peněz tento postup sice přímo nevyžaduje, nicméně v případě, že součet transakcí provedených na základě této smlouvy přesáhne částku 15.000,- EUR je identifikace nevyhnutelná a může devizovému místu působit obtíže dodatečné vyžádání těchto údajů od klienta.

Dle § 2 odst. 10 zákona proti praní peněz, identifikace podle zákona není nutná v případě, že účastníkem obchodu je povinná osoba podle § 1a odst. 7 písm. a) až c) anebo úvěrová nebo finanční instituce působící na území státu, který ukládá této instituci srovnatelným způsobem povinnost identifikace, a o totožnosti účastníka obchodu nebo totožnosti osoby za něj jednající není pochyb. Pro praxi devizových míst se jedná zejména o následující případy: tzv. „mezibankovní zprostředkovatelé“ nemusí provést identifikaci svých klientů podle zákona proti praní peněz, neboť těmi mohou být pouze banky (§ 23 Vyhlášky); pokud devizové místo uzavírá smlouvu o bezhotovostních obchodech s cizí měnou nebo peněžních služeb s jiným devizovým místem.

V případě, že se klient odmítne podrobit identifikaci nebo odmítne identifikovat osobu jejíž jménem jedná, devizové místo má povinnost odmítnout provedení obchodu (§ 2 odst. 5).

Co zjišťovat? (§1a odst. 3 zákona)

Rozsah zjišťovaných údajů se liší, v závislosti na tom, zda se jedná o fyzickou či právnickou osobu. Identifikace dle zákona znamená:

a) u fyzické osoby zjištění jejího jména a příjmení, případně všech jmen a příjmení, rodného čísla nebo data narození, pohlaví, trvalého nebo jiného pobytu, jejich ověření z průkazu totožnosti, jsou-li v něm uvedeny, a dále ověření shody podoby s vyobrazením v průkazu totožnosti a ověření čísla a doby platnosti průkazu totožnosti a orgánu nebo státu, který jej vydal; jde-li o fyzickou osobu provozující podnikatelskou činnost, též zjištění její obchodní firmy, odlišujícího dodatku nebo dalšího označení a identifikačního čísla,

b) u právnické osoby zjištění obchodní firmy nebo názvu včetně odlišujícího dodatku nebo dalšího označení, jejího sídla, identifikačního čísla nebo obdobného čísla přidělovaného v zahraničí, jména, případně všech jmen a příjmení, rodného čísla nebo data narození a trvalého nebo jiného pobytu osob, které jsou jejím statutárním orgánem nebo jeho členem, dále zjištění většinového společníka nebo ovládající osoby a identifikace fyzické osoby, která jejím jménem jedná v daném obchodu; je-li statutárním orgánem nebo jeho členem právnická osoba, zjištění její obchodní firmy nebo názvu včetně odlišujícího dodatku nebo dalšího označení, jejího sídla a identifikačního čísla nebo obdobného čísla přidělovaného v zahraničí a zjištění identifikačních údajů osob, které jsou jejím statutárním orgánem nebo jeho členem.

Dle § 2 odst. 3 zákona, je-li účastník obchodu zastoupen na základě plné moci, provádí se identifikace zmocněnce podle § 1a odst. 3 zákona a dále se požaduje předložení plné moci s úředně ověřeným podpisem; tato plná moc se nevyžaduje, jestliže majitel účtu u povinné osoby zmocnil třetí osobu k dispozici s účtem a tato osoba byla identifikována podle § 1a odst. 3 písm. a) a podepsala dispozici podle podpisového vzoru před zaměstnancem povinné osoby, nebo v případě, kdy osoba, která jinak dispoziční právo k tomuto účtu nemá, ukládá na

účet hotovost a současně doručuje povinné osobě již vyplněné a oprávněnou osobou podepsané doklady.

Jestliže povinná osoba při uzavírání obchodu zjistí nebo má podezření, že účastník obchodu nejedná svým jménem nebo že zastírá, že jedná za třetí osobu, uloží mu, aby písemným prohlášením potvrdil za koho jedná a doložil údaje o identifikaci této třetí osoby podle § 1a odst. 3. Této výzvě je každý povinen vyhovět, pokud zvláštní právní předpis nestanoví jinak (§2 odst. 4).

Jak provést identifikaci?

Základním způsobem identifikace klienta je identifikace provedená „face to face“, tzn. při osobním jednání s klientem. Identifikace se provádí na základě předložení průkazu totožnosti klienta. *Průkazem totožnosti se pro účely zákona rozumí platný úřední doklad vydaný státním orgánem, z něhož lze ověřit podobu osoby, která má být identifikována, její jméno a příjmení, případně všechna jména a příjmení, rodné číslo nebo datum narození, státní občanství a případně další identifikační údaje. U právnické osoby je tímto úředním dokladem platný výpis z rejstříku, v němž je povinně evidována, nebo jiný platný doklad prokazující její existenci (§1a odst.9).*

Další možné způsoby identifikace klienta:

- 1. Dle §1a odst. 4 lze ověření nebo zjištění údajů uvedených v § 1a odst. 3 provést též dálkovým přenosem, jestliže je zaručena identifikace těchto dat podle zákona č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.*
- 2. Další způsob identifikace stanoví § 2 odst. 6 až 8 - identifikaci pro povinnou osobu na její žádost, v níž musí být uveden účel identifikace, provádí i ten, kdo je oprávněn provádět ověřování podpisů a listin podle zvláštního právního předpisu. Ten v takovém případě sepiše o identifikaci veřejnou listinu, která musí obsahovat:*
 - kdo a na čí žádost identifikaci provedl,*
 - identifikační údaje uvedené v § 1a odst. 3,*
 - údaj o tom, na základě jakého průkazu totožnosti a na základě jakých podpůrných dokladů došlo k identifikaci osoby, případně na základě jakého průkazu totožnosti byla prokázána totožnost osoby jednající jménem identifikované právnické osoby nebo totožnost zástupce identifikované osoby,*
 - osvědčení prohlášení identifikované fyzické osoby nebo osoby jednající jménem identifikované právnické osoby nebo zástupce identifikované osoby o účelu provedené identifikace a o potvrzení správnosti identifikace, případně o výhradách k provedené identifikaci,*
 - místo a datum sepsání listiny o identifikaci, případně místo a datum, kde a kdy k identifikaci došlo, jsou-li odlišná od místa nebo data sepsání listiny o identifikaci,*
 - podpis toho, kdo provedl identifikaci, a otisk jeho úředního razítka.*

Ten, kdo provedl identifikaci tímto způsobem, připojí k veřejné listině o identifikaci kopie příslušných dokladů nebo jejich částí, z nichž provedl identifikaci. Doklady tam uvedené musí být uloženy u devizového místa. Do té doby neprovede devizové místo s takto identifikovanou osobou žádný obchod podle tohoto zákona.

4.3 Povinnost archivace

Podle § 3 zákona mají devizová místa povinnost v době trvání smluvního vztahu nebo při dalších obchodech kontrolovat platnost a úplnost identifikačních údajů uvedených v § 1a odst. 3 a zaznamenávat jejich změny.

Identifikační údaje získané podle § 1a odst. 3 a § 2 zákona, kopie dokladů, nebo výpis příslušných identifikačních údajů z nich, předložených k identifikaci a v případě zastupování originál plné moci, uchovává devizové místo po dobu 10 let od ukončení vztahu se zákazníkem. Údaje a doklady o obchodech spojených s povinností identifikace uchovává nejméně 10 let po uskutečnění obchodu.

Devizové místo může archivovat tyto údaje v listinné podobě nebo na technických nosičích dat. ČNB doporučuje devizovým místům uchovávat evidenci obchodů, které zaměstnanci jednající se zákazníky hlásili jako podezřelé, nicméně nebyly devizovým místem vyhodnoceny jako podezřelé obchody a tudíž ani oznámeny FAÚ (včetně důvodu tohoto hodnocení) a seznam podezřelých obchodů, jejichž provedení bylo odloženo.

4.4 Plnění oznamovací povinnosti

Dle § 4 zákona proti praní peněz, zjistí-li devizové místo v souvislosti se svou činností podezřelý obchod nebo jakoukoli jinou skutečnost, která by mohla podezřelému obchodu nasvědčovat, oznámí to neprodleně FAÚ s uvedením všech zjištěných identifikačních údajů účastníků obchodu. Oznámení lze učinit ústně do protokolu nebo písemně takovým způsobem, který zaručuje, že informace v něm obsažené zůstanou utajeny před nepovolanou osobou.

Toto oznámení je třeba učinit bez zbytečného odkladu, nejpozději do pěti kalendářních dnů od zjištění obchodu. Vyžadují-li to okolnosti případu, zejména hrozí-li nebezpečí z prodlení, je oznamovatel povinen FAÚ upozornit ihned po zjištění podezřelého obchodu.

Podezřelým obchodem (§ 1a odst. 6 zákona) je obchod, provedený za okolností vyvolávajících podezření ze snahy o legalizaci výnosů z trestné činnosti nebo podezření, že v obchodu užitě prostředky jsou určeny k financování terorizmu, teroristických činů nebo teroristických organizací. Za účelem posouzení zda se jedná o podezřelý obchod, musí být vždy přihlédnuto k individuálním charakteristikám jednání klienta.

Povinné náležitosti OPO jsou uvedeny v § 4 zákona. Vzhledem k tomu, že dle § 1a odst. 5 zákona se obchodem pro účely zákona proti praní peněz rozumí každé jednání, které směřuje k pohybu peněz nebo k přesunu majetku nebo je přímo vyvolá, s výjimkou jednání, spočívajícího v plnění povinnosti stanovené zákonem, uložené rozhodnutím soudu nebo rozhodnutím jiného státního orgánu, OPO se podává i v případě, že obchod byl zákazníkem poptáván ale nebyl nakonec uskutečněn.

Oznamovací povinnost se plní v souladu s vyhláškou č. 344/2004 Sb., o plnění oznamovací povinnosti podle zákona č. 61/1996 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a o změně a doplnění souvisejících zákonů (dále jen „Vyhláška o plnění oznamovací povinnosti“). Devizovým místům ČNB doporučuje zpracování „vzorového formuláře“ OPO v rámci svého systému vnitřních zásad.

Dle § 2 odst. 2 Vyhlášky o plnění oznamovací povinnosti vyžadují-li to okolnosti případu, zejména hrozí-li nebezpečí z prodlení, je možné FAÚ podle § 4 odst. 2 věty druhé zákona

proti praní peněz upozornit i telefonicky, zasláním faxové zprávy, nebo zasláním zprávy elektronickou poštou na spojení uvedené v příloze č. 1 Vyhlášky o plnění oznamovací povinnosti. Mimo pracovní dobu lze upozornění v případě nebezpečí z prodlení podávat pouze telefonicky na telefonní číslo uvedené v příloze č. 1 Vyhlášky o plnění oznamovací povinnosti. Toto upozornění nenahrazuje podání oznámení o podezřelém obchodu.